

UDENRIGSMINISTERIET

BUDSKABER til brug for udenrigsministeren

Samråd AP – om NPT gennemgangskonferencen og nuklear nedrustning

Budskaber

Det talte ord gælder

Tak for ordet.

Lad mig starte med at slå fast, at regeringen støtter målet om en verden uden atomvåben. Samtidig må vi i det nuværende sikkerhedspolitiske klima se i øjnene— at der er tale om et *langsigtet* mål. Vi er medlemmer af NATO. Og realiteten er, at atomvåben fortsat er en nødvendig del af Alliancens militære afskrækkelse.

Spørger henviser i sit spørgsmål til den 10. gennemgangskonference under NPT i august. Gennemgangskonferencen for NPT er blevet udskudt flere gange og ser nu ud til at blive afviklet i begyndelsen af 2022. Det skyldes ikke mindst udfordringer med afviklingen i lyset af COVID-19. Jeg planlægger efter selv at deltage.

NPT har i de seneste halvtreds år udgjort hjørnестenen i det internationale samfunds bestræbelser inden for traktatens tre gensidigt styrkende søjler om nedrustning, ikke-spredning og fredelig udnyttelse af atomenergi. Det har i min optik ikke ændret sig.

Enhed:

Sikkerhedspolitik (SP)

Dato:

22-06-2021

Sagsnummer:

2021-23814

Stort set alle verdens lande har tilsluttet sig traktaten. Helt afgørende er det, at den omfatter **både atomvåbenmagter og ikke atomvåbenmagter**. USA, Rusland, UK, Frankrig og Kina har tiltrådt traktaten og forpligtet sig til i god tro at arbejde for nedrustning med det ultimative mål at afskaffe atomvåben.

Vi befinder os i en tid, hvor internationale aftaler om nedrustning og våbenkontrol er under pres. Gamle aftaler om nedrustning og våbenkontrol smuldrer mellem hænderne på os.

I samme åndedrag er det positivt, at New START aftalen blev forlænget tidligere på året. Og Biden og Putin bekræftede i sidste uge princippet om, at ”en atomkrig ikke kan vindes og aldrig må blive udkæmpet”. De var enige om at fortsætte med drøftelser om strategisk stabilitet for at bane vejen for aftaler om våbenkontrol og risiko reduktion. Det er et skridt i den rigtige retning og viser, hvor vigtigt det er at disse drøftelser foregår mellem atommagterne.

For regeringen er det derfor helt afgørende at værne om og styrke NPT som hjørnestenen i den nukleare nedrustnings- og ikke-sprednings arkitektur.

Jeg har særligt blik for nedrustning. Derfor har vi aktivt støttet Stockholm-initiativet, som sætter lys på praktiske skridt, der kan

bane vejen herfor. Den sikkerhedspolitiske udvikling gør, at vi må være realistiske i forhold til større fremskridt på nedrustningsområdet. Her kommer Stockholm-initiativet med realistiske bud på bidrag til tillidsskabelse og tiltag, som på sigt kan bane vejen for reel nedrustning.

Stockholm-initiativet har bidraget med de 22 såkaldte stepping stones – trædesten -, der blandt andet omfatter reduktion i antallet af sprænghoveder, klarhed om arsenaler og drøftelser blandt atommagterne om grænserne for anvendelse af atomvåben – altså de nukleare doktriner. Initiativet har også meget konkrete bud på tillidsskabelse i form af direkte linjer for krisekommunikation. Populært sagt ”den røde telefon”.

Stockholm-initiativet har desuden udarbejdet et særligt arbejdsrapport om risiko-reduktion, som Danmark er medunderskriver af. Det er blevet spillet ind til gennemgangskonferencen. Her opfordres NPT-konferencen blandt andet til at vedtage en politisk erklæring om, at risiko-reduktion kan være et første skridt hen mod en verden fri for atomvåben.

Især Sverige og Tyskland, fører en aktiv diplomatisk lobby-indsats for at skabe opmærksomhed om ”stepping stones tilgangen” og om risiko-reduktion. Det gør man blandt andet ved at række ud til de

fem anerkendte atommagter, hvis medvirken er helt afgørende for at opnå reelle resultater.

Under gennemgangskonferencen kan det forventes, at initiativets medlemmer i deres indlæg vil søge at fremme den skridtvise tilgang og behovet for risiko-reduktion. Fra dansk side vil vi under konferencen afgive nationalt indlæg. Jeg forventer desuden, at Danmark derudover vil afgive et fælles indlæg på de nordiske landes vegne. Støtte til stepping stones-tilgangen og risiko-reduktion vil selvsagt indgå heri.

Endelig skal jeg nævne, at vi fra dansk side er med i et initiativ kaldet ”Vienna-Group of Ten”, som har udarbejdet et arbejdsrapport om fredelig udnyttelse og standarder for nuklear sikkerhed og ikke-spredning. Desuden varetager vi formandskabet for en særlig komité kaldet Zangger-komiteen, som beskæftiger sig med at udvikle kriterier for eksportkontrol af nukleart materiale og relateret udstyr i overensstemmelse med NPT’s ikke-spredningsbestemmelse.

Også uden for NPT-sporet tager Danmark ansvar for våbenkontrol, nedrustning og ikke-spredning. Det sker bl.a. med dansk værtskab for NATO’s konference om masseødelæggelsesvåben, som finder sted i København til efteråret.

Jeg vil nu komme ind på spørgsmålet om traktaten om forbud mod atomvåben. Regeringens linje er klar, som det også kom frem under forespørgsel F34:

- Vi støtter det ultimative mål om en verden uden atomvåben.
- Forbudstraktaten giver efter regeringens opfattelse ikke en troværdig vej frem mod nuklear nedrustning.
- Danmark er solidt forankret i NATO og deler NATO's atomvåbenpolitik.
- Vi skal i stedet værne om NPT som hjørnестenen i nuklear nedrustning.

Forbudstraktatens på overfladen enkle løsning er ikke realistisk. Uden atommagternes medvirken giver en traktat om forbud mod atomvåben ikke mening.

Forbudstraktaten medvirker derfor ikke til at vitalisere NPT, men risikerer derimod – ved at forplumre billedet – at få negative effekter på de eksisterende internationale bestræbelser på nedrustning og ikke-spredning, som i NPT nyder opbakning fra stort set alle verdens lande. Også atommagterne.

Af disse grunde ønsker regeringen ikke at tiltræde eller støtte forbudstraktaten. Og det er ikke et spørgsmål om jura og folkeret.

Det er et spørgsmål om regeringens politik. Vi ønsker at værne om og styrke NPT. Derfor agter regeringen heller ikke at deltage som observatør ved det første møde i forbudstraktaten til januar. Vi vil i stedet sørge for at fastholde dialogen med og mellem atommagterne. Det kan kun ske med NPT som grundlag og ramme for faktiske forhandlinger om nuklear nedrustning.